

Verdensmål under belysning

(Affaldssorteringen består af tre skraldespande samt en reol med bokse til forskellige affaldskategorier.)

På Frijsenborg Efterskole i Hammel fokuseres der meget på bæredygtighed. Det ses bl.a. ved at både skolens køkken og skolens elever sorterer affald.

Af: *Sigrid Katrine Clemmensen & Asger Moselund Graff*

Frijsenborg Efterskole, der ligger i udkanten af Hammel i Midtjylland, arbejder med og følger så vidt som

muligt FN's 17 verdensmål fra 2015. Det drejer

sig om alt fra grøn energi fra skolens solcelleanlæg til sund og varieret kost i spisesalen.

Det 12. verdensmål "Ansvarligt forbrug og produktion" fokuseres der også på i høj grad på skolen. Verdensmålet handler om, at vi hurtigst muligt reducerer vores økologiske fodaftryk ved at ændre på den måde, vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på.

Det handler også om, at vi effektivt skal styre vores fælles naturressourcer og den

måde, vi bortskaffer giftigt affald. Der skal også sættes ekstra fokus på at virksomheder, industrier og forbrugere genbruger og reducerer deres affald.

Det handler altså kort sagt om, at vi skal være mere bevidste om vores forbrug, formindske madspild og sortere vores affald, her er skolen også godt med.

Affaldssortering på efterskolen

For ca. fem år siden blev der indført affaldssortering på Frijsenborg Efterskole af en naturfagslærer ved navn Ulf Benzon Soll samt nogle elever.

Affaldssorteringen i multi-lokalet består af to skraldespande til hhv. normalt affald og pap/papir samt en reol med seks bokse til batterier, spraydåser, dåser, flasker, elpærer og hård plast.

Ulf Benzon Soll fortæller: *"Der er jo en øget bevidsthed i både befolkningen, men måske også for sådan en som mig, måske i kraft af at være naturfagslærer og så også have interesse for sådan nogle ting. Så tænker jeg, at vi er nødt til som skole også at være bæredygtig. Man kan jo se i den tid, der er gået, siden jeg gjorde det, at det fylder mere og mere, og jeg har indført det samme, dog mere avanceret, på den skole, jeg er på nu."*

Ulf fortæller, at man er gået fra et paradigme, altså en tænkemåde, der hedder, at det var affald, til det faktisk er ressourcer.

"Frijsenborg har det problem med alle de små batterier (pga. elever med høretab, red.), og det ryger hurtigt i en almindelig skraldespand."

De tanker, der lå bag miljøstationen var, at det ikke må være for svært. Hvis det er svært at sortere, så gider man ikke, især ikke når man er 15-16 år.

"Så det er jo en balance, for i virkeligheden så burde man sortere meget mere, og man burde gøre det på hvert værelse," fortæller Ulf.

Før denne miljøstation blev lavet, sorterede man allerede skrald på Frijsenborg Efterskole. Palle, som er pedel på skolen, stod for noget sortering af pap, køkkenaffald og glas, men alt det, der kom fra værelserne, det var bare én pærevælling.

"I virkeligheden burde eleverne jo alle sammen gå op til der, hvor Palle sorterede, men det gjorde man ikke, så vi måtte finde et andet kompromis," fortæller Ulf. Man valgte

at stille miljøstationen centralt på skolen, tæt på eleverne og klassefløjene.

Affaldskategorierne blev valgt med henblik på de fraktioner, der var i Hammel.

"Det kan ikke nytte noget, at man sorterer i nogle andre sorteringer, end de gør henne på affaldsstationen, så er det jo spild," fortæller Ulf.

Miljøstationen blev benyttet, men i starten var den ikke helt oppe at køre, men det er blevet en del af hverdagen nu.

Men gør denne affaldssortering så overhovedet en forskel?

"Det gør i hvert fald en kæmpe forskel," fortæller Ulf og fortsætter: *"Bare sådan noget som metal, hvis man ikke sorterer det, så når det kommer ned på kraftvarmeværket i Hammel vil det metal, der smelter ligge nede i bunden uden at blive brændt. Det vil sige, at der går en masse varmeenergi tabt."*

"I en verden med øget befolkningstilvækst og øget forbrug og alle mulige andre klimaproblemer, så gør det en kæmpe forskel."

Alt plastik stammer fra råolie i undergrunden. Det vil sige, at hvis man kan spare på at trække noget op der og så genbruge det, så reducerer man også CO₂-udledningen fra fossile brændstoffer.

"Vi har ikke ubegrænsede ressourcer, så jo bestemt, det giver mening. Og det der med at

regulere, det skal gøres oppefra og nedefra. Der er jo noget, der hedder, at politikerne skal tage nogle valg og vedtage nogle love, men man skal jo også nedefra som enkeltindivid gøre en forskel, især i et så rigt land som vores," fortæller Ulf.

Ikke besværligt

I efterskolens køkken arbejder kokken Mikkell. I køkkenet går de meget op i at sortere affaldet, hvilket Mikkell forklarer: *"Vi sorterer madaffald, og vi har en container til plast og dåser og så en til resten."*

Mikkell fortæller, at det bliver benyttet, da det ikke er særlig besværligt. Dåser og sådan noget skal dog vaskes op inden, forklarer Mikkell og tilføjer: *"En gang imellem ryger der måske noget i den forkerte..."* (skraldespand, red.).

Men gør sorteringen så en forskel? *"Helt sikkert. Madaffaldet bliver brugt til biobrændsel blandt andet, og alt plast og metal bliver genanvendt - og glas for den sags skyld."*

Vores generation står med problemerne

På Frijsenborg Efterskole går der en elev ved navn Emil Lind Kristensen, der har en drøm om at blive ingeniør og gøre en forskel i forhold til miljø og klima. Han forklarer selv sit drømmejob på følgende

””
**Hvis man
sorterer affald,
så er det
ressourcer, der
kan bruges.
Hvis man ikke
gør, så er det
bare affald.**

måde: "Jeg synes, det er godt at være ingeniør, for det er ligesom dem, der bygger fremtiden."

Emil sorterer selv affald derhjemme. Han forklarer:

"Altså der, hvor jeg bor, i Højbjerg, der har de sådan nogle affaldssorteringsskraldespande, så det er sådan, jeg sorterer det, sammen med alle naboerne. Så det er ikke sådan noget med, at jeg selv sorterer det, men det er bare med at putte det i nogle forskellige skraldespande."

I hverdagen tænker Emil ikke rigtigt over, at han faktisk er med til at hjælpe Danmarks klimaindsats, når han sorterer affald - det er bare en vane.

Emil har en lidt blandet holdning til, at det er hans generation, der skal løse de klimaproblemer, som er blevet skabt i fortiden.

"Jeg synes, det er småirriterende, men jeg vil nok sige, jeg er glad for ligesom at kunne være med til det, ikke? Så det ikke er mine børn og børnebørn, der skal stå med det, men så jeg kan stå med det nu. I den her tid er der nok også nye problemer, vi laver, som vores børn og børnebørn skal stå med i fremtiden, så jeg har det fint med det," udtaler Emil.

Emil har en klar strategi i forhold til, hvad han selv kan gøre i fremtiden. "Jeg vil prøve at skære ned på kørsel og prøve at - hvad skal

man sige - tænke lidt mere grønt og måske opfinde nogle ting."

FAKTABOKS

Affald i Danmark, 2014-2016

2014

- 11,2 mio. tons affald produceret
 - o heraf 7,6 mio. tons (68%) genanvendt.

2015

- 11,2 mio. tons affald produceret
 - o heraf 7,7 mio. tons (69%) genanvendt.

2016

- 11,7 mio. tons affald produceret
 - o heraf 8 mio. tons (69%) genanvendt.

Ovenstående tal er ekskl. jord, også kaldet primært produceret affald.

Kilde: Miljø- og fødevareministeriet, Miljøstyrelsen